

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 30 желтоқсандағы № 2275 қаулысының қолданысын тоқтата тұру және негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, өзара байланысты тараптардың пайдасына не өзара байланысты тараптардың міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтер мен шартты міндеттемелерді (кредиттік серіктестіктердің активтері мен шартты міндеттемелерінен басқа) қоспағанда, күмәнді және үмітсіз активтерге, шартты міндеттемелерге қарсы провизияларды (резервтерді) шегеруге құқығы бар заңды тұлғалардың тізбесін, оны қалыптастыру ережесін, активтер мен шартты міндеттемелерді күмәнді және үмітсіз санатқа жатқызу және оларға қарсы провизиялар (резервтер) құру қағидаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 5 қарашадағы № 1402 Қаулысы

Р Қ А О - н ы ң е с к е р т п е с і !

Қолданысқа енгізілу тәртібін 3-т. қараңыз.

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. «Негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, өзара байланысты тұлғалардың пайдасына не өзара байланысты тұлғалардың міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтер мен шартты міндеттемелерді (кредиттік серіктестіктердің активтері мен шартты міндеттемелерінен басқа) қоспағанда, күмәнді және үмітсіз активтерге, шартты міндеттемелерге қарсы провизиялар (резервтер) құру жөніндегі шығыстар сомасын шегеруге құқығы бар заңды тұлғалардың тізбесін, оны қалыптастыру ережесін және активтер мен шартты міндеттемелерді күмәнді және үмітсіз санатқа жатқызу ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 30 желтоқсандағы № 2275 қаулысының қолданысы 2013 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатыла тұрсын.

2. Қоса беріліп отырған:

1) Негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, өзара байланысты тараптардың пайдасына не өзара байланысты тараптардың міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтер мен шартты міндеттемелерді (кредиттік серіктестіктердің активтері мен шартты міндеттемелерінен басқа) қоспағанда, күмәнді және үмітсіз

міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтер мен шартты міндеттемелерді (кредиттік серіктестіктердің активтері мен шартты міндеттемелерінен басқа) қоспағанда, күмәнді және үмітсіз активтерге, шартты міндеттемелерге қарсы провизияларды (резервтерді) шегеруге құқығы бар заңды тұлғалардың тізбесі

1. «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» акционерлік қоғамы.

2. «Қазақстанның Даму Банкі» акционерлік қоғамы.

Қ а з а қ с т а н

Р е с п у б л и к а с ы

Ү к і м е т і н і ң

2 0 1 2

ж ы л ғ ы

5

қ а р а ш а д а ғ ы

№

1 4 0 2

қ а у л ы с ы м е н

бекітілген

Негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, өзара байланысты тараптардың пайдасына не өзара байланысты тараптардың міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтер мен шартты міндеттемелерді (кредиттік серіктестіктердің активтері мен шартты міндеттемелерінен басқа) қоспағанда, күмәнді және үмітсіз активтерге, шартты міндеттемелерге қарсы провизияларды (резервтерді) шегеруге құқығы бар заңды тұлғалардың тізбесін қалыптастыру қағидалары

Осы Негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, өзара байланысты тараптардың пайдасына не өзара байланысты тараптардың міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтер мен шартты міндеттемелерді (кредиттік серіктестіктердің активтері мен шартты міндеттемелерінен басқа) қоспағанда, күмәнді және үмітсіз активтерге, шартты міндеттемелерге қарсы провизияларды (резервтерді) шегеруге құқығы бар заңды тұлғалардың тізбесін қалыптастыру қағидалары (бұдан әрі - Тізбені қалыптастыру қағидалары) «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 10 желтоқсандағы

Кодексінің 106-бабының 4-тармағына (Салық кодексі) сәйкес әзірленді және күмәнді және үмітсіз активтерге, шартты міндеттемелерге қарсы провизиялар (резервтер) құру жөніндегі шығыстар сомасын шегеруге құқығы бар заңды тұлғалардың тізбесін қалыптастыру тәртібін белгілейді.

1. Негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, күмәнді және үмітсіз активтерге қарсы провизияларды (резервтерді) шегеруге құқығы бар заңды тұлғалардың тізбесін (бұдан әрі – тізбе) Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды, бұл ретте тиісті қаулының жобасын ұлттық басқарушы холдингтің қолдаухаты бойынша салық саясаты саласындағы уәкілетті орган енгізеді.

2. Тізбеге қосу үшін заңды тұлға мынадай талаптарға сәйкес келуі тиіс:

1) мұндай заңды тұлғаның дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі;

2) заңды тұлғаның негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылады;

3) заңды тұлға Салық кодексінің 106-бабының 1 (акцияларының бақылау пакеті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі ұлттық даму институты болып табылатын банктен басқа), 2 және 3-тармақтарында көрсетілген салық төлеуші болып табылмайды.

Қ а з а қ с т а н

Р е с п у б л и к а с ы

Ү к і м е т і н і ң

2 0 1 2

ж ы л ғ ы

5

қ а р а ш а д а ғ ы

№

1 4 0 2

қ а у л ы с ы м е н

бекітілген

Ұлттық басқарушы холдингтің, сондай-ақ негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, өзара байланысты тараптардың пайдасына не өзара байланысты тараптардың міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтер мен шартты міндеттемелерді (кредиттік серіктестіктердің активтері мен шартты міндеттемелерінен басқа) қоспағанда, күмәнді және үмітсіз активтерге, шартты міндеттемелерге қарсы провизияларды (резервтерді) шегеруге құқығы бар заңды

тұлғалардың активтер мен шартты міндеттемелерді күмәнді және үмітсіз санатқа жатқызу және оларға қарсы провизиялар (резервтер) құру қағидалары

1. Жалпы қағидалары

1. Ұлттық басқарушы холдингінің, сондай-ақ негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, өзара байланысты тараптардың пайдасына не өзара байланысты тараптардың міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтер мен шартты міндеттемелерді (кредиттік серіктестіктердің активтері мен шартты міндеттемелерінен басқа) қоспағанда, күмәнді және үмітсіз активтерге, шартты міндеттемелерге қарсы провизияларды (резервтерді) шегеруге құқығы бар заңды тұлғалардың активтер мен шартты міндеттемелерді күмәнді және үмітсіз санатқа жатқызу және оларға қарсы провизиялар (резервтер) құру қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 10 желтоқсандағы Кодексіне (Салық кодексі) сәйкес әзірленді және активтерді, шартты міндеттемелерді жіктеу және оларға қарсы провизиялар (резервтер) құру тәртібі мен шарттарын айқындайды.

2. Осы Қағидаларда пайдаланылатын негізгі ұғымдар мынадай мәнге ие:

1) активтер – барлық жеке және заңды тұлғаларға, оның ішінде банктерге қ о й ы л а т ы н т а л а п т а р ;

инвестициялық қарыз (кредит) – мынадай талаптарға сәйкес келетін қарыз (кредит):

қарыздың (кредиттің) мерзімі бес және одан артық жылды құрайды;

қарыз (кредит) шартының талаптарында мерзімінен бұрын толық өтеуге тыйым с а л у б е л г і л е н г е н ;

қарыз (кредит) ішінара өтелген жағдайда, ішінара өтеу қарыз алушының бизнес-жоспарында көзделген мерзімде және тәртіппен жүзеге асырылуы мүмкін;

қарыз (кредит) материалдық өндірісті, өндірістік және көлік инфрақұрылымын құруға, кеңейтуге және жаңғыртуға бағытталған іс-шаралар кешенін іске асыруды көздейтін оның бизнес-жоспарына сәйкес заңды тұлғаға беріледі;

3) қарыз (кредит) – Ұйымның қарыз, лизинг операцияларын жүзеге асыруы;

4) кредиттік тәуекел – борышкердің (дебитордың) Ұйым алдындағы актив және шартты міндеттемелер жөніндегі міндеттемелерді шарттың талаптарына сәйкес орындамауы не тиісінше орындамауы не осындай орындамаудың (тиісінше орындамаудың) нақты қауіпінің болуы салдарынан шығыстардың (шығындардың) т у ы н д а у т ә у е к е л і ;

5) Ұйым – ұлттық басқарушы холдинг, сондай-ақ негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі заңды тұлғалар;

6) біртекті қарыздар (кредиттер) қоржыны – Біртекті қарыздарды (кредиттерді) жіктеу тәртібі мен шарттары туралы Ұйымның ішкі ережесіне сәйкес бір топқа енгізілетін біртекті қарыздардың (кредиттердің) тобы;

7) провизиялар (резервтер) – нақты активтің құнын жоғалтуға душар болуын тану, ал шартты міндеттеме жағдайында - Ұйымның өз міндеттемелерін орындау мүмкіндігі немесе активтердің (шартты міндеттемелердің) жиынтығы бойынша шығынға душар болуын тану;

8) қамтамасыз ету құны – бағалау сәтінде оны өткізу (сату) мүмкіндігі ескеріле отырып, ағымдағы сәттегі қамтамасыз етудің нарықтық (әділ) бағасы;

9) активті (шартты міндеттемені) қайта жіктеу – бұрын қалыптастырылған провизия (резерв) сомасы мен қайта жіктеу жүргізілгеннен кейінгі қажетті провизия (резерв) сомасының арасындағы айырма сомаларына ұлғаю немесе азаю жағына провизиялар (резервтер) сомаларының оған қарсы тиісті өзгерістерімен бұрын жіктелген активті (шартты міндеттемені) жіктеу;

10) шартты міндеттеме – Ұйым борышкер (қарыз алушы) үшін үшінші тұлғалардың пайдасына қабылдаған және борышкердің (қарыз алушының) шарт талаптарынан туындайтын кредиттік тәуекелдерін көтеретін міндеттеме.

2. Активтер мен шартты міндеттемелерді жіктеу мен күмәнді және үмітсіз активтер мен шартты міндеттемелерге қарсы провизиялар (резервтер) қалыптастыру ерекшеліктері

3. Провизияларды (резервтерді) Ұйым активтер мен шартты міндеттемелер құнсызданған кезде – актив және шартты міндеттеме кредиттік тәуекелдің іске асырылуы салдарынан құнын жоғалтқан кезде қалыптастырылады.

4. Активті және шартты міндеттемені жіктеу, оларды Ұйымның бухгалтерлік есебінде көрсету Ұйым мен оның борышкері (дебиторы) арасындағы шарт талаптарын өзгертпейді, оның ішінде Ұйымның талап етудің (борыштың) негізгі сомасын және ол бойынша сыйақыны, сондай-ақ борышкердің (дебитордың) шарт талаптарын бұзғаны үшін айыппұлды, өсімпұлды толық көлемде алу құқығына әсер етпейді.

5. Қазақстан Республикасының Үкіметіне, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкіне қойылатын талаптар мен салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша талаптарды қоспағанда, активтер мен шартты міндеттемелер жіктелуге тиіс.

6. Егер қарыз алушы (борышкер, бірлесіп қарыз алушы) салық заңнамасына сәйкес анықталған жеңілдетілген салық салынатын мемлекетте тіркелген адам не салық

заңнамасына сәйкес анықталған жеңілдетілген салық салынатын мемлекетте тіркелген адамнан, Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша жеңілдетілген салық салынатын мемлекетте тіркелген адамға қатысы бойынша тәуелді немесе еншілес адамнан активтер мен шартты міндеттемелер бойынша борышты талап ету құқығын Ұйым сатып алған жағдайларды қоспағанда, салық заңнамасына сәйкес анықталған жеңілдетілген салық салынатын мемлекетте тіркелген адамға қатысы бойынша тәуелді немесе еншілес тұлға болып табылса, осы Қағидалар қолданылмайды.

7. Активтерді, шартты міндеттемелерді жіктеу (қайта жіктеу) және провизиялар (резервтер) қ а л ы п т а с т ы р у :

осы Қағидалардың және Ұйымның ішкі нормативтік құжаттарының талаптары с а қ т а л ғ а н ;

активтерді, шартты міндеттемелерді жіктеу және оларға қарсы провизиялар (резервтер) қалыптастыру мақсатында кешенді және объективті талдау жүргізуге мүмкіндік беретін толық және сенімді ақпарат болған кезде жүзеге асырылады.

8. Активтерді, шартты міндеттемелерді жіктеу (қайта жіктеу) және провизиялар (резервтер) қалыптастыру осындай жіктеудің уақтылылығы мен провизиялар (резервтер) мөлшері өзгерістерінің Ұйымның есебі мен есептілігінде көрсетілуінің дұрыстығы қ а ғ и д а т ы н а н е г і з д е л е д і .

9. Активтер мен шартты міндеттемелер стандартты және жіктелген болып бөлінеді.

10. Жіктелген актив ол бойынша шарттың талабы орындалмайтын не ол бойынша талап толық көлемде орындалмайды немесе мүлде орындалмайды деп пайымдауға негіз болатын активті білдіреді.

11. Жіктелген шартты міндеттеме ол бойынша үшінші тұлғалардың пайдасына борышкер үшін қабылданған және шарттың талаптарынан туындайтын кредиттік тәуекелдерді көтеретін Ұйымның өз міндеттемелерін орындау мүмкіндігі бар шартты міндеттемені білдіреді.

12. Жіктелуге жатпайтын активтер пен шартты міндеттемелер стандартты болып т а б ы л а д ы .

13. Жіктелген активтер мен шартты міндеттемелер мынадай санаттарға бөлінеді:
к ү м ә н д і ;
ү м і т с і з .

14. Ұйымның жіктелген активтері мен шартты міндеттемелері бойынша провизиялардың (резервтердің) мөлшері осы Қағидалардың 60-тармағының 1) тармақшасында белгіленген өтімділігі жоғары қамтамасыз ету тізбесі бойынша өтімділігі жоғары қамтамасыз ету құнына азайтылған негізгі борыштың (талаптың) с о м а с ы н а н е с е п т е л е д і .

15. Активтер мен шартты міндеттемелерді жіктеуді (қайта жіктеуді) Ұйым ай сайын барлық активтер мен шартты міндеттемелер бойынша және айдың соңғы жұмыс күніне дейін жеті жұмыс күнінен аспайтын мерзім ішінде жіктеу (қайта жіктеу) жүргізудің

белгілі бір күніндегі жай-күй бойынша жүргізіледі.

16. Біртекті қарыздардың (кредиттердің) қоржынын жіктеуді (қайта жіктеуді) Ұйым біртекті қарыздардың (кредиттердің) барлық қоржындары бойынша және жіктеуді (қайта жіктеуді) жүргізудің белгілі бір күніндегі жағдай бойынша тоқсанның соңғы жұмыс күніне дейін жеті жұмыс күнінен аспайтын мерзім ішінде жүргізеді.

17. Ұйымдардың қарыз алушылардың (борышкерлердің) кредит төлеу қабілеттілігін талдау кезінде, оның ішінде қарыз алушының қаржылық жағдайын және кепіл құнын бағалау кезінде қолданылатын өлшемдер, сондай-ақ провизиялар (резервтер) құру жөнінде шешім қабылдау және оны орындау рәсімдері осы Қағидалармен, сондай-ақ Ұйымның кредит, инвестициялық және есеп саясатын айқындайтын ішкі құжаттарымен регламенттеледі.

§ 1. Осы Қағидалардың 26-43-тармақтарында көзделген қарыздарды (кредиттерді) қоспағанда, қарыздарды (кредиттерді) жіктеу ерекшеліктері

1 8 . М ы н а л а р д ы :

Қазақстан Республикасы Президентінің немесе Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Қазақстан Республикасының экономикасын жаңғырту мәселелері жөніндегі консультативтік-кеңесші орган ұсынымдарының негізінде Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес және (немесе) Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша және (немесе) Ұйымның басқару органының шешімі бойынша ұсынылған бланкілік қарызды (кредитті);
бір мезгілде мынадай:

осы Қағидалар қолданысқа енгізілгенге дейін ұсынылған;

Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес және (немесе) Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша ұсынылған және (немесе) Қазақстан Республикасы Президентінің немесе Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Қазақстан Республикасының экономикасын жаңғырту мәселелері жөніндегі консультативтік-кеңесші орган ұсынымдарының негізінде Ұйымның уәкілетті органының шешімі бойынша ұсынылған шарттарға жауап беретін бланкілік қарызды (кредитті) қоспағанда, бланкілік қарыздар (кредиттер) күмәнді және (немесе) үмітсіз активтерге жатқызылмауға тиіс.

1 9 . Е г е р :

кредит берудің жалпы мерзімін ұзарту қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты болмаса және (немесе) қарыз алушыда Ұйым алдында мерзімі өткен және (немесе) шығысқа шығарылған борышы, бірақ бір реттен артық болмаса;

шарт (бас келісімдер шеңберінде жасалған шарттарды қоса алғанда) бойынша

төлемдер мерзімін өзгерту қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты болмаса және (немесе) қарыз алушыда Ұйым алдында мерзімі өткен және (немесе) шығысқа шығарылған борышы (қарызды (кредитті) мерзімінен бұрын өтеуге байланысты кестелердің өзгеруі ескерілместен), бірақ үш реттен артық болмаса мерзімін ұзарту мөлшерін айқындау мақсатында мерзімін ұзартудың болуы ескерілмейді.

20. Мынадай :

Қазақстан Республикасынан тысқары жерде орналасқан (тіркелген) тауарлар, жылжымайтын, жылжымалы мүлік;

Ұйыммен келісім бойынша жүргізілген ауыртпалықтарды қоспағанда, үшінші тұлғалардың құқықтарымен ауыртпалық артылған мүлік; мемлекеттік орган салған шектеуі бар мүлік түрінде қамтамасыз ету қабылданған қарыз (кредит) қамтамасыз етілмеген деп танылады.

21. Қарыз алушыларға шетелдік валютада берілген қарыздар (кредиттер) бойынша, қарыз алушы тарапынан тиісті хеджирлеу құралдары көзделмеген валюталық тәуекелдер бойынша «Қаржылық жағдай» өлшемінің жіктеу санаты бір жіктеу санатына төмендейді.

§ 2. Депозиттерді жіктеу ерекшеліктері

22. Қазақстан Республикасының Үкіметі шешімінің негізінде және (немесе) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне және (немесе) Ұйымның басқару органының шешімдеріне сәйкес орналастырылған депозитті қоспағанда, депозиттер күмәнді және (немесе) үмітсіз активтерге жатқызылмауға тиіс.

23. Standard & Poor's агенттігі берген А тобының рейтингінен төмен емес жеке рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас рейтингі не Қазақстан Республикасының тәуелсіз рейтингінің бір деңгейінен кем емес жеке рейтингі бар шетел банкінде не Қазақстан Республикасының резидент банкінде орналастырылған (ашылған) депозит (оның ішінде ағымдағы шоты) қаражатты депозиттен, оның ішінде ағымдағы шоттан аудару бойынша кешіктіру болмаған жағдайда стандартты ретінде жіктеледі.

24. Ұйым Standard & Poor's агенттігінің А тобының рейтингінен төмен емес жеке рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас рейтингі бар шетел банкінде депозитін орналастырған ағымдағы шотын ашқан жағдайда Ұйым құжаттамалық расталған деректер негізінде жарты жылда бір реттен кем емес уақытта олардың қаржылық жағдайына мониторинг жүргізеді.

25. Standard & Poor's агенттігінің А тобының рейтингінен төмен емес жеке рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас рейтингі бар не Қазақстан Республикасының резидент банкінде Қазақстан

Республикасының тәуелсіз рейтингінің бір позициясынан төмен тәуелсіз рейтингі бар шетел банкінде депозит орналастырған не ағымдағы шот ашқан жағдайда Ұйым құжаттамалық расталған деректер негізінде тоқсанына бір рет олардың қаржылық жағдайына мониторинг жүргізеді.

§ 3. Біртекті қарыздарды (кредиттерді) жіктеу ерекшеліктері

26. Ұйымның ішкі кредиттік саясатында анықталған шарттарда берілген және бір қарыз алушыға тәуекелді бағалау күніндегі мөлшері жиынтығында Ұйымның меншікті капиталы шамасының 0,02 проценттен аспайтын қарыздар (кредиттер), егер осы Қағидалардың 31-тармағында өзгеше белгіленбесе, біртекті қарыздардың (кредиттердің) қ о р ж ы н ы н а қ о с ы л а д ы .

27. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен белгіленген және жобаларды Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым салаларында жаңғыртуға және әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес іске асыратын заңды тұлғаларға берілген қарыздар (кредиттер) біртекті қарыздардың (кредиттердің) қ о р ж ы н ы н а қ о с ы л м а й д ы .

28. Ұйым біртекті қарыздардың (кредиттердің) қоржыны бойынша провизиялар (резервтер) қалыптастыру туралы шешім қабылдаған кезде Ұйымның ішкі кредиттік саясатында мыналар көзделуге тиіс: қолданылатын біртектілік белгілерінің тізбесі; топтау жүргізу тәртібі, әдістері, мерзімдері; мониторинг жүргізу тәртібі; провизияларды (резервтерді) жіктеу (қайта жіктеу) және қалыптастыру, олардың мөлшерін оларға қарсы ұлғайту немесе өзгерту жағына өзгерту әдістемесі мен р э с і м д е р і .

29. Қарыздардың (кредиттердің) біртектілігінің белгілері мыналар болуы мүмкін: қ а р ы з а л у ш ы н ы ң т ү р і ; к р е д и т б е р у т е х н о л о г и я с ы ; н ы с а н а л ы м а қ с а т ы ; қ а м т а м а с ы з е т у т ү р і ; к р е д и т б е р у м е р з і м і ; Ұйымның ішкі кредиттік саясатымен анықталған әр түрлі кредит беру бағдарламалары бойынша өзге де белгілер. Мыналар біртектілік белгілері болмайды: мерзімі өткен борыштардың болуы немесе болмауы; мерзімі өткен борыштар күндерінің саны; жеке алынған қарыздар (кредиттер) бойынша кредиттік тәуекелдер деңгейі; м е р з і м і н ұ з а р т у л а р с а н ы .

30. Әдістеме біртекті қарыздарды (кредиттерді) күмәнді және үмітсіз санатқа жатқызу тәртібін анықтауға тиіс.

31. Ұйым Ұйымның ішкі кредиттік саясатында көрсетілген біртектілік белгілерін иеленетін қарыздарды (кредиттерді) Ұйымның ішкі нормативтік құжаттарында белгіленген тәртіппен біртекті қарыздардың (кредиттердің) қоржынына енгізбеуге қ ұ қ ы л ы .

32. Қарызды (кредитті) біртекті деп тану, сондай-ақ қарызды (кредитті) біртекті қарыздардың (кредиттердің) қоржынына енгізу шарт талаптарының негізінде оған қол қ о й ы л ғ а н кү н і жү р г і з і л е д і .

33. Шартқа қол қойылғаннан кейін осы Ереженің 34-тармағында көзделгеннен басқа кез келген талап өзгерген кезде біртекті қарыздардың (кредиттердің) қоржынын қайта топтауды өзгертуге әкеп соқтырмайды.

34. Егер қарыздың (кредиттің) тәуекелді бағалау күніндегі мөлшері Ұйымның меншікті капиталы шамасының 0,02 процентіне тең болса немесе одан асса, қарызды (кредитті) біртекті деп тану тоқтатылады.

35. Олар бойынша біртекті деп тану тоқтатылған, сондай-ақ біртекті қарыздардың (кредиттердің) тобына енгізілмеген қарыздар (кредиттер) осы Қағидалардың 50-60-тармақтарына с ә й к е с жі к т е л е д і .

36. Ұйымның біртекті қарыздар (кредиттер) бойынша тәуекеліне баға беру әдістемесі жалпы алғанда жекелеген қарыздар (кредиттер) сапасының кемуіне және мұндай қарыздардың (кредиттердің) қоржыннан алынуына байланысты провизиялар (резервтер) мөлшерінің өсуін көздемеуі тиіс.

37. Егер біртекті қарыздар (кредиттер) қоржынына енгізілген 30 (отыз) және одан артық күндік мерзімі бар мерзімі өткен борыштардың мөлшері (проценттік үлесі) біртекті қарыздар (кредиттер) қоржыны бойынша іс жүзінде құрылған провизиялардың (резервтердің) мөлшерінен артық болса, онда Ұйым құрылған провизиялардың (резервтердің) мөлшері мен 30 (отыз) және одан артық күн мерзімімен мерзімі өткен борыштардың мөлшері арасындағы айырма сомасына провизияларды (резервтерді) қ о с ы м ш а қ а л ы п т а с т ы р а д ы .

38. Біртекті қарыздар (кредиттер) қоржыны бойынша активтердің жіктемелік санаты осы Қағидаларға 1-қосымшаның 4-кестесіне сәйкес анықталады.

39. Ұйым тоқсанына кемінде бір рет біртекті қарыздар (кредиттер) қоржыны бойынша кредиттік досьеге қоржынға жүргізілген талдау және оның нәтижелері туралы ақпаратты құжаттамалық ресімдейді, оның ішінде ұйымның біртекті қарыздар (кредиттер) қоржыны бойынша кредиттік тәуекел мөлшері туралы тұжырымдарын, сондай-ақ провизиялардың (резервтердің) есебі туралы ақпаратты енгізеді.

§ 4. Дебиторлық берешекті жіктеу ерекшеліктері

40. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімдерін іске асыру салдарынан және (немесе) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне және (немесе) Ұйымның басқару органының шешімдеріне сәйкес пайда болған дебиторлық берешекті қоспағанда, дебиторлық берешек күмәнді және (немесе) үмітсіз активтерге жатқызылмауға тиіс. Бұл ретте дебиторлық берешек деп Ұйымның жедел, қайтарымдылық және өтеусіз (процентсіз) негізде қарыздар (кредиттер) беруі салдарынан және (немесе) Ұйымның шартты міндеттемелерді орындауы салдарынан туындаған берешек түсініледі.

41. Дебиторлық берешекті өтеу мерзімін куәландыратын құжаттармен расталмаған дебиторлық берешек пайда болған жағдайда, мұндай дебиторлық берешек мерзімі өткен деп саналады және осы Қағидаларының талаптарына сәйкес пайда болған сәттен бастап он күнтізбелік күн өткен соң жіктелуге жатқызылады.

42. Дебиторлық берешекті өтеудің мерзімі өткен жағдайда дебиторлық берешек «Өтеу мерзімінің өтуі» және «Қарыз алушыда (борышкерде) рейтингтің болуы» өлшемдері бойынша жіктеледі.

43. Дебиторлық берешекті өтеудің мерзімі өткен жағдайда және егер бір дебитор есебінен дебиторлық берешек Ұйымның меншікті капиталының 5 (бес) процентінен астамды құраса, дебиторлық берешек «Қаржылық жағдай», «Өтеу мерзімінің өтуі» және «Қарыз алушыда (борышкерде) рейтингтің болуы» өлшемдері бойынша жіктеледі.

§ 5. Шартты міндеттемелерді жіктеу ерекшеліктері

44. Қазақстан Республикасы Президентінің немесе Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Қазақстан Республикасының экономикасын жаңғырту мәселелері жөніндегі консультативтік-кеңесші орган ұсынымдарының негізінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімдерін іске асыру салдарынан және (немесе) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне және (немесе) Ұйымның басқару органының шешімдеріне сәйкес пайда болған шартты міндеттемелерді қоспағанда, шартты міндеттемелер күмәнді және (немесе) үмітсіз активтерге жатқызылмауға тиіс.

45. Олар бойынша ақша түрінде өтелуі бар және Ұйым бухгалтерлік есебінің тиісті шоттарында көрсетілген міндеттемелерді қоспағанда, Ұйымның шартты міндеттемелері жіктелуге жатады.

46. Қарыз алушының (борышкердің) қаржылық жағдайы нашарлаған және (немесе) сыйақы төлеуде кідіріс болған жағдайда шартты міндеттеме «Қаржылық жағдай» және «Өтеу мерзімінің өтуі» өлшемдері бойынша жіктеледі.

47. Ұйым шарт талаптарынан туындайтын өз міндеттемелерін орындау кезінде туындайтын талаптар, егер шартта оны қарызға (кредитке) қайта ресімдеу көзделмесе, міндеттемелер сомасына дебиторлық берешек қайта ресімделеді.

§ 6. Өзге де активтерді жіктеу ерекшеліктері

48. Ұйымның бағалы қағаздар қоржынында орналасқан бағалы қағаздар бойынша талаптар мен мынадай тиісті анықтамаларды күмәнді және (немесе) үмітсіз активке жатқызуға болмайды:

Standard & Poor's агенттігінің «BBB-»-дан төмен емес халықаралық рейтингтік бағасы бар немесе басқа да рейтингтік агенттіктердің біреуінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша «kzAAA»-дан төмен емес немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар борыштық бағалы қағаздар;

Standard & Poor's агенттігінің «BBB-»-дан төмен емес халықаралық рейтингісі бағасы бар немесе басқа да рейтингтік агенттіктердің біреуінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі немесе Standard & Poor's агенттігінің ұлттық шәкілі бойынша «kzAAA»-дан төмен емес немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас рейтингі бар эмитенттер акциялары.

49. Ұйым инвестициялары (салымдары) заңды тұлғаның акцияларына (жарғы капиталындағы қатысу үлесі), сондай-ақ Standard & Poor's агенттігінің «BBB-»-дан төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің ұқсас деңгейдегі рейтингі бар шет мемлекеттердің орталық үкіметтері шығарған мемлекеттік мәртебесі бар бағалы қағаздар күмәнді және (немесе) үмітсіз активке жатқызуға болмайды.

3. Активтер мен шартты міндеттемелерді (инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) және олармен байланысты шартты міндеттемелерді, сондай-ақ біртекті қарыздар (кредиттер) қоржынына енгізілген қарыздарды (кредиттерді) қоспағанда) жіктеген кезде өлшемдерді пайдалану ерекшелігі

§1. Негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап ету құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі заңды тұлғаларға арналған өлшемдерді пайдалану ерекшелігі

50. Негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап ету құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі заңды тұлғалар активтер мен шартты міндеттемелерді (инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) және

олармен байланысты шартты міндеттемелерді, сондай-ақ біртекті қарыздардың (кредиттердің) қоржынына енгізілген қарыздарды (кредиттерді) қоспағанда) жіктеген кезде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 1, 4-кестелері қолданылады.

51. Қарыздарды (кредиттерді) жіктеген кезде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 1-кестесінің 1-5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

52. Депозиттерді жіктеген кезде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 1-кестесінің 1, 2, 5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

53. Дебиторлық берешекті, бағалы қағаздарды жіктеген кезде Ұйымның бағалы қағаздар қоржынында орналасқан акцияларды жіктеуді қоспағанда, осы Қағидаларға 1-қосымшаның 1-кестесінің 1, 2, 5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

54. Ұйымның бағалы қағаздар қоржынында орналасқан акцияларды жіктеген кезде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 1-кестесінің 1 және 5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

55. Шартты міндеттемелерді жіктеген кезде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 1-кестесінің 1, 2, 5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

56. Активтің (шартты міндеттеменің) жіктеу санаты активті (шартты міндеттемені) бағалау баллдарының жалпы санын негізге ала отырып, тиісті өлшемдер бойынша анықталады.

57. Провизиялар (резервтер) осы Қағидаларға 1-қосымшаның 4-кестесіне сәйкес жіктеу санатын ескере отырып және тиісті мөлшерлерде анықталады.

Салық салу мақсатында осы Ережеге сәйкес құрылған провизиялар (резервтер) мына формула бойынша анықталатын коэффициентте түзетіледі:

$$ЖЖТ = \frac{Т}{К} \text{ м ұ н д а ғ ы ,}$$

К - к о э ф ф и ц и е н т ,

ЖЖТ - түзетулерді ескере отырып салық кезеңі ішіндегі жылдық жиынтық табыс,

Т - салық кезеңі ішінде жиынтық жылдық кіріске қосылған (қосылуға жататын) және Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі және (немесе) Ұйымның Директорлар кеңесінің шешімі және (немесе) тиісті жылға арналған республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының заңы нәтижесінде пайда болған активтер бойынша алынған кірістер. Осы көрсеткіш Салық кодексінің 99-бабына сәйкес жиынтық жылдық кірістен алынып тастауға жататын кірістерді қамтымайды.

58. Қарыз алушының (борышкердің, қарыз алушының) қаржылық жағдайы осы Қағидалардың 3-қосымшасына сәйкес айқындалады.

59. Қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық жағдайы - кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғаның, жеке тұлғаның қызметі:

1) тұрақты – қарыз алушының (тең қарыз алушының) қаржылық жағдайы тұрақты; төлем қабілеті бар, қаржы тасқындары қарызға қызмет көрсетуге мүмкіндік береді; 3-

қосымшаға сәйкес есептелген коэффициенттердің қолайлы маңызы; бизнесті дамытуға оң нарықтық шарттар бар; нарықта жақсы бәсеке позициясы бар; ресурстар мен капитал нарығына еркін қол жеткізеді, саны шектелген жеткізушілерге тәуелділігі жоқ, шарттың қолданыс мерзімі кезінде қарыз алушының тең қарыз алушының қаржылық жағдайын нашарлатуға мүмкіндік беретін ішкі және сыртқы факторлар анықталған жоқ, қарыз алушының Ұйыммен өзінің міндеттемелері бойынша есептесу мүмкіндігі күмән тудырмайды, мерзімі бойынша активтер мен міндеттемелері шамалас; қарыз алушы (тең қарыз алушы) оң кредиттік тарихқа ие;

2) қанағаттанарлық - «тұрақты» сипаттамасына жақын осы санаттағы қарыз алушының (тең қарыз алушының) қаржылық жағдайы, бірақ, оның осы деңгейде ұзақ уақыт бойына ұстап тұру ықтималдылығы төмен болып табылады; 3-қосымшаға сәйкес есептелген коэффициенттердің қолайлы маңызы; кірістердің, төлем қабілеттілігінің деңгейінің төмендеуі байқалды; динамикада ақша ағындарының елеусіз азаюы байқалды, ақша ағындары борыштың негізгі бөлігін жапты; қарыз алушы (тең қарыз алушы) өзінің қаржылық жағдайын жақсарту үшін шаралар қабылданады; жеткізушінің тауарларын, қызмет көрсетулерін және қарыз алушы тең қарыз алушы өнімдерін тұтынушылардың шоғырлануының ең төменгі тәуекелі жоқ қарыз алушының (тең қарыз алушының) қосымша ресурстарға қол жетімділігі бар болуына байланысты Ұйыммен өз міндеттемелері бойынша есеп айырысуға қабілеттілігі күмән туғызбайды;

3) тұрақсыз – қарыз алушы (тең қарыз алушы) өз міндеттемелері бойынша мынадай факторлардың байқалуына байланысты Ұйыммен есептесе алмайды деген толық ықтималдық бар: қарыз алушының (тең қарыз алушының) тұрақты және елеулі қаржылық жағдайының нашарлау белгілері бар; шығынмен жұмыс істеу, төлем қабілеттілігінің төмен деңгейі, нарықтық үлесінің тұрақты түрде азаюы; сонымен бірге қарыз алушының өз қаржылық жағдайын тұрақтандыруына және жақсартуына сенім жоқ қарыз алушының (тең қарыз алушының) Ұйым алдындағы өз міндеттемелері бойынша есеп айырыса алмау ықтималдылығы жоғары; қарыз алушыға 1 жылдан астам емес мерзімге санақ жарияланған; қарыз алушыға (тең қарыз алушыға) материалдық зиян шектірген, бірақ оның қызметін тоқтатпаған төтенше жағдай, сондай-ақ басқа жағдай орын алған; қарыз алушының (тең қарыз алушының) кредиттік досьесі немесе қарыз алушының қаржылық жағдайын бағалауға қажетті мәліметтер жоқ;

4) өте қиын – қарыз алушы (тең қарыз алушы) өз міндеттемелері бойынша мынадай факторлардың байқалуына байланысты Ұйыммен есептесе алмайды деген толық ықтималдық бар: 3-қосымшада көрсетілген барлық көрсеткіштер бұзғандығы расталатын қарыз алушының (тең қарыз алушының) қаржылық жағдайының тұрақты нашарлауы шиеленісті деңгейге жетті; нарықтық позициясын жоғалту; қарыз алушының теріс меншік капиталының болуы; қарыз алушыға 1 жылдан астам мерзімге санақ жариялануы; қарыз алушының банкрот деп танылуы; қарыз алушыға (тең қарыз алушыға) материалдық зиян шектірген және/немесе оның өз қызметін

жалғастыруға мүмкіндік бермейтін төтенше жағдай бар. Ұйымның ішкі нормативтік құқықтық құжаттарында белгіленген тәртіппен кредиттеу бойынша құжаттаманы жүргізу талаптарына сәйкес кредиттік мониторинг бойынша құжаттаманың жоқтығы
д е п ж і к т е л е д і .

Дауыс беруші акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі заңды тұлғалардың қаржылық жағдайы шоғырландырған негізде ұлттық басқарушы холдингтің қаржылық жағдайына қарағанда төмен жіктелмейді.

60. Қамтамасыз ету сапасы былайша жіктеледі:

1) сенімді – жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 100 процент міндеттемелерін жабатын өтімділігі жоғары қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсанның ішінде қарыз (кредит) пайдалануға сыйақы алуға қажетті, сондай-ақ жеңілдік берілген кезеңдегі сыйақы бойынша, егер мұндай жеңілдікті Ұйым берсе),
м ы н а л а р т ү р і н д е :

Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдіктер (кепілдемелері);

Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары;

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «А» тобынан төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес банктерінің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «А-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «А-» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері; кредитор банктің депозитіндегі ақша кепілі;

мемлекеттік мәртебесі бар, шет мемлекеттердің Үкіметтері және орталық банктері шығарған, Standard & Poor's агенттігі берген «А-» тобынан төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бағалы қағаздар;

монетарлық қымбат бағалы металдар;

Қазақстан Республикасының бірінші сыныпты эмитенттерінің вексельдері;

Standard & Poor's агенттігі берген «А» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес ұйымдары шығарған бағалы қағаздар;

Standard & Poor's агенттігі берген «А-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі

немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар ;

жалғыз акционері мемлекет немесе ұлттық холдинг не ұлттық басқарушы холдинг болып табылатын заңды тұлғалардың кепілдіктері (кепілдемелері);

2) жақсы – осы тармақшада санамаланған қамтамасыз етуден тұратын және жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 90 процент міндеттемелерін жабатын қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсан ішінде қарызды (кредитті) пайдаланғаны үшін сыйақы алуға қажетті, сондай-ақ жеңілдік кезеңіндегі сыйақы бойынша, егер осындайды Ұйым ұсынса).

Осы тармақшаны қолдану мақсатында қамтамасыз етуді бағалау кезінде қамтамасыз ету құнына мынадай коэффициенттер қолданылады:

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтімділігі жоғары қамтамасыз етуге 1 коэффициент ;

мыналар :

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері ;

Standard & Poor's агенттігі берген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес ұйымдары шығарған бағалы қағаздар ;

Standard & Poor's агенттігі берген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар түріндегі қамтамасыз етуге 0,9 коэффициент;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ресімделген жылжымайтын мүлік түріндегі қамтамасыз етудің нарықтық құнына 0,7 коэффициент;

3) қанағаттанарлық – осы тармақшада санамаланған қамтамасыз етуден тұратын және жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 60 процент міндеттемелерін

жабатын қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсан ішінде қарызды (кредитті) пайдаланғаны үшін сыйақы алуға қажетті, сондай-ақ жеңілдік берілген кезең үшін сыйақы бойынша, егер осындайды Ұйым ұсынса).

Осы тармақшаны қолдану мақсатында қамтамасыз етуді бағалау кезінде қамтамасыз ету құнына мынадай коэффициенттер қолданылады:

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтімділігі жоғары қамтамасыз етуге 1 коэффициент;

мыналар:

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері;

Standard & Poor's агенттігі берген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес ұйымдары шығарған бағалы қағаздар;

Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар түрінде қамтамасыз етуге 0,9 коэффициент;

мыналар:

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің

осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері түрінде қамтамасыз етуге 0,8 коэффициент;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ресімделген жылжымайтын мүлік түріндегі қамтамасыз етудің нарықтық құнына 0,7 коэффициент;

м ы н а л а р :

қарыз алушының дебиторлық берешегі;

қарыз алушының және/немесе кепілгердің жылжымалы мүлкі түрінде қамтамасыз етуге 0,6 коэффициент;

4) қанағаттанарлықсыз – осы тармақшада санамаланған қамтамасыз етуден тұратын және жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 50 процент міндеттемелерін жабатын қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсан ішінде қарызды (кредитті) пайдаланғаны үшін алуға қажетті сыйақы, сондай-ақ жеңілдік берілген кезең үшін сыйақы бойынша, егер осындайды Ұйым ұсынса).

Осы тармақшаны қолдану мақсатында қамтамасыз етуді бағалау кезінде қамтамасыз ету құнына мынадай коэффициенттер қолданылады:

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтімділігі жоғары қамтамасыз етуге 1 коэффициент;

м ы н а л а р :

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері;

Standard & Poor's агенттігі берген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес ұйымдары шығарған бағалы қағаздар;

Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар түрінде қамтамасыз етуге 0,9 коэффициент;

м ы н а л а р :

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері түрінде қамтамасыз етуге 0,8 коэффициент;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ресімделген жылжымайтын мүлік түріндегі қамтамасыз етудің нарықтық құнына

к о э ф ф и ц и е н т ;

м ы н а л а р :

қарыз алушының дебиторлық берешегі;

қарыз алушының және/немесе кепілгердің жылжымалы мүлкі;

айналымдағы тауарлар түрінде қамтамасыз етуге 0,6 коэффициент;

5) қамтамасыз етусіз – осы тармақшада санамаланған қамтамасыз етуден тұратын және жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 50 процент міндеттемелерін жабатын қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсан ішінде қарызды (кредитті) пайдаланғаны үшін алуға қажетті сыйақы, сондай-ақ жеңілдік берілген кезең үшін сыйақы бойынша, егер осындайды Ұйым ұсынса).

Осы тармақшаны қолдану мақсатында қамтамасыз етуді бағалау кезінде қамтамасыз ету құнына мынадай коэффициенттер қолданылады:

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтімділігі жоғары қамтамасыз етуге 1

к о э ф ф и ц и е н т ;

м ы н а л а р :

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің

осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері;

Standard & Poor's агенттігі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі берілген «BBB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес ұйымдары шығарған бағалы қағаздар;

Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар түрінде қамтамасыз етуге 0,9 коэффициент; мыналар:

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері түрінде қамтамасыз етуге 0,8 коэффициент;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ресімделген жылжымайтын мүлік түріндегі қамтамасыз етудің нарықтық құнына 0,7 коэффициент; мыналар:

қарыз алушының дебиторлық берешегі;

қарыз алушының және/немесе кепілгердің жылжымалы мүлкі;

болашақта түсетінді қоспағанда, айналымдағы тауарлар (төлем аккредиттелген операциялар бойынша жүзеге асырылатын сол тауарлардан басқа) түрінде қамтамасыз етуге 0,6 коэффициент.

61. Ұйымның қамтамасыз ету сапасы мынаны қолдана отырып, қамтамасыз етудің жүргізілген мониторингінің нәтижелері бойынша анықталады:

жылжымайтын мүлік бойынша – Қазақстан Республикасының бағалау қызметі туралы заңнамасына сәйкес бағалаушы мен қарыз алушы және (немесе) кепілгер арасындағы шарт бойынша өткізілген бағалау туралы есепте анықталған жылжымайтын мүліктің нарықтық құны;

өзге қамтамасыз ету бойынша – Ұйымның ішкі нормативтік құжатына сәйкес анықтаған құн.

62. Кредиттеу күнінен бастап кезең ішінде, сондай-ақ төлемді өтеудің бірінші мерзімі болғанға дейінгі кезеңде мерзімі 7 (жеті) және одан астам жұмыс күні мерзімі өткен төлемдер болған кезде (төлемдерді мерзімінен бұрын өтеу жағдайларын қоспағанда) минус 1 балл мөлшерінде «жіктелетін актив бойынша төлемдерді өтеуде мерзімі өткен төлем жоқ» жіктеу санатын бағалау қолданылмайды, 0 балл бағасы қолданылады.

§ 2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен анықталған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген қарыздарды (кредиттерді) қоспағанда, ұлттық басқарушы холдинг үшін өлшемдерді пайдалану ерекшелігі

63. Активтер мен шартты міндеттемелерді (инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) және олармен байланысты шартты міндеттемелерді, біртекті қарыздар (кредиттер) портфеліне енгізілген қарыздарды (кредиттерді), сондай-ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен анықталған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген қарыздарды (кредиттерді) қоспағанда) жіктеу кезінде ұлттық басқарушы холдинг осы Қағидаларға 1-қосымшаның 2, 4-кестелерін пайдаланады.

64. Қарыздарды (кредиттерді) жіктеу кезінде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 2-кестесінің 1-4-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

65. Депозиттерді жіктеу кезінде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 2-кестесінің 1, 2, 4-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

66. Бағалы қағаздарды, дебиторлық берешекті жіктеу кезінде Ұйымның бағалы қағаздар портфеліндегі акцияларды жіктеуді қоспағанда, осы Қағидаларға 1-қосымшаның 2-кестесінің 1, 2, 4-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

67. Ұйымның бағалы қағаздар портфеліндегі акцияларды жіктеу кезінде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 2-кестесінің 1 және 4-тармақтарында көзделген өлшемдер п а й д а л а н ы л а д ы .

68. Шартты міндеттемелерді жіктеу кезінде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 2-кестесінің 1, 2, 4-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

69. Активтің (шартты міндеттеменің) жіктелу санаты тиісті өлшемдер бойынша активті (шартты міндеттемені) бағалау балының жалпы саны ескеріле отырып а н ы қ т а л а д ы .

70. Провизиялар (резервтер) осы Қағидаларға 1-қосымшаның 4-кестесіне сәйкес

жіктеу санатын ескере отырып және тиісті мөлшерлерде анықталады.

Салық салу мақсатында осы Ережеге сәйкес құрылған провизиялар (резервтер) мына формула бойынша анықталатын коэффициентте түзетіледі:

$$\text{ЖЖТ} = \frac{\text{К}}{\text{Т}} \text{ м ұ н д а ғ ы ,}$$

К - к о э ф ф и ц и е н т ,

ЖЖТ - түзетулерді ескере отырып салық кезеңі ішіндегі жылдық жиынтық табыс,

Т - салық кезеңі ішінде жиынтық жылдық кіріске қосылған (қосылуға жататын) және Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімін және (немесе) Ұйымның Директорлар кеңесінің шешімін және (немесе) тиісті жылға арналған республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының заңын іске асыру нәтижесінде пайда болған активтер бойынша алынған кірістер. Осы көрсеткіш Салық кодексінің 99-бабына сәйкес жиынтық жылдық кірістен алынып тастауға жататын кірістерді қ а м т ы м а й д ы .

71. Қарыз алушының (борышкердің, қосалқы қарыз алушының) қаржылық жағдайы осы Қағидалардың 58-тармағында белгіленген тәртіппен анықталады.

72. Қамтамасыз ету сапасы осы Қағидалардың 60-61-тармақтарында белгіленген тәртіппен жіктеледі.

§ 3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен анықталған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға ұлттық басқарушы холдинг берген қарыздарды (кредиттерді) жіктеу өлшемдерін пайдалану ерекшелігі

73. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен анықталған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға ұлттық басқарушы холдинг берген қарыздарды (кредиттерді) жіктеу кезінде осы Қағидаларға 1-қосымшаның 3-4-кестелері пайдаланылады.

4. Инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) және олармен байланысты шартты міндеттемелерді жіктеу ерекшелігі

§ 1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен анықталған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) қоспағанда, инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) және олармен байланысты шартты міндеттемелерді жіктеу өлшемдерін пайдалану ерекшелігі

74. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен анықталған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) және шартты міндеттемелерді қоспағанда, инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) және олармен байланысты шартты міндеттемелерді жіктеу кезінде осы Қағидаларға 2-қосымшаның 1, 3-кестелері пайдаланылады.

75. Қарыздарды (кредиттерді) жіктеу кезінде осы Қағидаларға 2-қосымшаның 1-кестесінің 1-5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

76. Депозиттерді жіктеу кезінде осы Қағидаларға 2-қосымшаның 1-кестесінің 1, 2, 5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

77. Дебиторлық берешекті, бағалы қағаздарды жіктеу кезінде Ұйымның бағалы қағаздар портфеліндегі акцияларды жіктеуді қоспағанда, осы Қағидаларға 2-қосымшаның 1-кестесінің 1, 2, 5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

78. Ұйымның бағалы қағаздар портфеліндегі акцияларды жіктеу кезінде осы Қағидаларға 2-қосымшаның 1-кестесінің 1 және 5-тармақтарында көзделген өлшемдер п а й д а л а н ы л а д ы .

Шартты міндеттемелерді жіктеу кезінде осы Қағидаларға 2-қосымшаның 1-кестесінің 1, 2, 5-тармақтарында көзделген өлшемдер пайдаланылады.

79. Активтің (шартты міндеттеменің) жіктелу санаты тиісті өлшемдер бойынша активті (шартты міндеттемені) бағалау балының жалпы саны ескеріле отырып а н ы қ т а л а д ы .

80. Провизиялар (резервтер) осы Қағидаларға 2-қосымшаның 3-кестесіне сәйкес жіктеу санатына сүйене отырып және тиісті мөлшерлерде анықталады.

Салық салу мақсатында осы Қағидаларға сәйкес құрылған провизиялар (резервтер) мына формула бойынша анықталатын коэффициентте түзетіледі:

ЖЖТ

К = $\frac{Т}{\dots}$ м ұ н д а ғ ы ,

К - к о э ф ф и ц и е н т ,

ЖЖТ - түзетулерді ескере отырып салық кезеңі ішіндегі жылдық жиынтық табыс,

Т - салық кезеңі ішінде жиынтық жылдық кіріске қосылған (қосылуға жататын) және Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімін және (немесе) Ұйымның Директорлар кеңесінің шешімін және (немесе) тиісті жылға арналған республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының заңын іске асыру нәтижесінде пайда болған активтер бойынша алынған кірістер. Осы көрсеткіш Салық кодексінің 99-бабына сәйкес жиынтық жылдық кірістен алынып тастауға жататын кірістерді қ а м т ы м а й д ы .

81. Қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық жағдайы осы Қағидалардың 58-тармағында белгіленген тәртіппен анықталады.

82. Әдістемеді қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) - заңды тұлғаны, кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын жеке тұлғаның қаржылық жағдайы б ы л а й ш а ж і к т е л е д і :

1) тұрақты – болған жағдайда, оның ішінде мынадай көрсеткіштер: қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық жағдайы тұрақты; қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) төлем қабілеті бар; ақша ағыны қарызға қызмет көрсетуге мүмкіндік береді; 3-қосымшаға сәйкес есептелген коэффициенттердің мәні жалпы қабылданған нормалар шегінде; бизнесті дамытуға жағымды нарықтық шарттары; нарықта жақсы бәсеке ұстанымы бар; ресурстар мен капитал нарығына қол жетімді, саны шектелген өнім берушілерге тәуелді емес, шарттың қолданылу мерзімі ішінде қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық жағдайын біршама нашарлатуға мүмкіндік беретін сыртқы немесе ішкі факторлар анықталған жоқ, қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) Ұйыммен өзінің міндеттемелері бойынша есептесу мүмкіндігі күмән тудырмайды; жағымды кредиттік тарихы бар;

2) қанағаттанарлық – болған жағдайда, оның ішінде мынадай көрсеткіштер: «тұрақты» сипаттамасына жақын осы санаттағы қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық жағдайы, бірақ оны осы деңгейде ұзақ уақыт бойына ұстап тұру ықтималдылығы төмен болып табылады; кірістердің, төлем қабілетінің деңгейі кредит беру басталғаннан бастап үш жыл ішінде борышкердің бизнес-жоспарында көзделген деңгейде; серпінде ақша ағындарының елеусіз азаюы байқалды, бұл ретте ағындар борыштың негізгі бөлігін жабуға мүмкіндік береді; қарыз алушы (борышкер, тең қарыз алушы) өзінің қаржылық жағдайын жақсарту үшін шаралар қабылдайды; тауарларды, қызметтерді берушілердің және қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) өнімдерін тұтынушылардың шоғырлануының ең

төменгі тәуекелі бар; қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қосымша ресурстарға қол жетімділігіне байланысты Ұйыммен өз міндеттемелері бойынша есеп айырысу мүмкіндігі күмән туғызбайды;

3) тұрақсыз – болған жағдайда, оның ішінде мынадай көрсеткіштер: қарыз алушы (борышкер, тең қарыз алушы) өз міндеттемелері бойынша мынадай факторлардың байқалуына байланысты Ұйыммен есептесе алмайды деген белгілі ықтималдық бар: қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) тұрақты және елеулі қаржылық жағдайының нашарлау белгілері бар; кірістердің, төлем қабілетінің деңгейі кредит беру басталғаннан бастап үш жыл ішінде борышкердің бизнес-жоспарында көзделген деңгейде; нарықтық үлесі төмендеді; қарыз алушы (борышкер, тең қарыз алушы) қабылдайтын шаралар қаржылық жағдайды тұрақтандыру үшін тиімді болатынына сенім жоқ қарыз алушыға (борышкерге, тең қарыз алушыға) бір жылдан аспайтын мерзімге санация жарияланды; форс-мжорлық мән-жайлар, сондай-ақ қарыз алушыға (борышкерге, тең қарыз алушыға) материалдық зиян шектірген, бірақ оның қызметін тоқтатпаған өзге мән-жайлар орын алды;

4) өте қиын – болған жағдайда, оның ішінде мынадай көрсеткіштер: қарыз алушының (борышкердің, тең қарыз алушының) қаржылық жағдайының үнемі нашарлауы: төлем қабілетсіздігі, нарықтық ұстанымын жоғалтуы өте қиын деңгейге жеткізді; қарыз алушыға (борышкерге, тең қарыз алушыға) бір жылдан астам мерзімге санация жарияланады; қарыз алушы (борышкер, тең қарыз алушы) банкрот деп танылды; қарыз алушыға (борышкерге, тең қарыз алушыға) материалдық зиян шектірген және (немесе) өз қызметін жалғастыруға мүмкіндік бермейтін форс-мжорлық мән-жайлар орын алды, қарыз алушыда (тең қарыз алушыда) кредиттік д о с ь е ж о қ .

Жүз процент дауыс беруші акциялары (қатысу үлестері) ұлттық басқарушы холдингке тиесілі заңды тұлғалардың қаржылық жағдайын шоғырландырылған негіздегі ұлттық басқарушы холдингтің қаржы жағдайынан төмен жіктеуге болмайды.

83. Қамтамасыз ету сапасы былайша жіктеледі:

1) сенімді – жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 100 процент міндеттемелерін жабатын өтімділігі жоғары қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсанның ішінде қарыз (кредит) пайдалануға сыйақы алуға қажетті, сондай-ақ жеңілдік кезеңіндегі сыйақы бойынша, егер мұндай жеңілдікті Ұйым берсе), мыналар т ү р і н д е :

Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдіктер (кепілдемелері);

Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары;

заңды тұлғалардың – Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «А-» тобынан төмен емес ұзақ мерзімді борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес

банктерінің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың – Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BBB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «BBB+» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері;

кредитор банктің депозитіндегі ақша кепілі және/немесе кредитор банктегі кепілзат б о л ы п т а б ы л а т ы н а қ ш а ;

мемлекеттік мәртебесі бар, шет мемлекеттердің Үкіметтері және орталық банктері шығарған, Standard & Poor's агенттігі берген «BBB+» тобынан төмен емес тәуелсіз рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бағалы қағаздар; монетарлық қымбат бағалы металдар;

Қазақстан Республикасының бірінші сыныпты эмитенттерінің вексельдері;

Standard & Poor's агенттігі берген «A-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес ұйымдары шығарған бағалы қағаздар;

Standard & Poor's агенттігі берген «BBB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар;

жалғыз акционері мемлекет немесе ұлттық холдинг не ұлттық басқарушы холдинг болып табылатын заңды тұлғалардың кепілдіктері (кепілдемелері);

2) жақсы – осы тармақшада санамаланған қамтамасыз етуден тұратын және жиынтығы актив бойынша кемінде 70 процент міндеттемелерін жабатын қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсан ішінде қарызды (кредитті) пайдаланғаны үшін сыйақы алуға қажетті, сондай-ақ жеңілдік берілген кезең үшін сыйақы бойынша, егер о с ы н д а й д ы Ұ й ы м ұ с ы н с а).

Осы тармақшаны қолдану мақсатында қамтамасыз етуді бағалау кезінде қамтамасыз ету құнына мынадай коэффициенттер қолданылады:

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтімділігі жоғары қамтамасыз етуге 1 к о э ф ф и ц и е н т ;

м ы н а л а р :

заңды тұлғалардың – Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі

немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

занды тұлғалардың – Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген "B+" тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің резервтегі аккредитивтері;

тиісті қаржы жылына арналған республикалық немесе жергілікті бюджеттерде инвестициялық қарыздар (кредиттер) бойынша борышкерлердің міндеттемелерін өтеу және қызмет көрсету үшін көзделген мүлік;

төлем қабілеті бар (қаржылық жағдайы тұрақты) заңды тұлғалардан кепілдендірілген төлемдер бойынша түсетін ақша;

Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының с а қ т а н д ы р у п о л и с т е р і ;

Standard & Poor's агенттігі берген «BB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент емес ұйымдары шығарған бағалы қағаздар ;

Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар Қазақстан Республикасының резидент ұйымдары шығарған бағалы қағаздар түрінде қамтамасыз етуге 0,9 коэффициент;

3) қанағаттанарлық – осы тармақшада санамаланған қамтамасыз етуден тұратын және жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 60 процент міндеттемелерін жабатын қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсан ішінде қарызды (кредитті) пайдаланғаны үшін сыйақы алуға қажетті, сондай-ақ жеңілдік берілген кезең үшін сыйақы бойынша, егер осындайды Ұйым ұсынса).

Осы тармақшаны қолдану мақсатында қамтамасыз етуді бағалау кезінде қамтамасыз ету құнына мынадай коэффициенттер қолданылады:

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтімділігі жоғары қамтамасыз етуге 1 к о э ф ф и ц и е н т ;

м ы н а л а р :

заңды тұлғалардың – Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас

деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);
заңды тұлғалардың – Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктің резервтік аккредитивтері;

тиісті қаржы жылына арналған республикалық немесе жергілікті бюджеттерде инвестициялық қарыздар (кредиттер) бойынша борышкерлердің міндеттемелерін өтеу және қызмет көрсету үшін көзделген мүлік;

төлем қабілеті бар (қаржы жағдайы тұрақты) заңды тұлғалардан кепілдік берілген төлемдер бойынша түсетін ақша;

Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері;

Standard & Poor's агенттігі немесе осыған ұқсас Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктері берген «BB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының резиденттері емес-ұйымдары шығарған бағалы қағаздар ;

Standard & Poor's агенттігі немесе осыған ұқсас Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктері берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының резиденттері емес-ұйымдары шығарған бағалы қағаздар түрінде қамтамасыз етуге 0,9 коэффициент; мыналар :

заңды тұлғалардың – Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың – Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктің резервтік аккредитивтері;

мүлік, оның ішінде бизнес-жоспарға сәйкес келешекте түсетін мүлік;
қаржы жылына сәйкес республикалық немесе жергілікті бюджеттердегі

инвестициялық қарыздар (кредиттер) бойынша борышкердің міндеттемелерін өтеу және қамтамасыз ету үшін көзделген ақша; төлем қабілеті бар (қаржы жағдайы тұрақты) заңды тұлғалардан кепілдік берілген төлемдер бойынша түсетін ақша;

Standard & Poor's агенттігі берген «B» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері түрінде қамтамасыз етуге 0,8 коэффициент;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ресімделген жылжымайтын мүлік түрінде қамтамасыз етудің нарықтық құнына 0,7 коэффициент;

мыналар: қарыз алушының дебиторлық берешегі; қарыз алушының және/немесе кепілзат берушінің жылжымалы мүлкі; айналымдағы тауарлар түрінде қамтамасыз етуге 0,6 коэффициент;

4) қанағаттанарлық – осы тармақшада санамаланған қамтамасыз етуден тұратын және жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 50 процент міндеттемелерін жабатын қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсан ішінде қарызды (кредитті) пайдаланғаны үшін сыйақы алуға қажетті, сондай-ақ жеңілдік берілген кезең үшін сыйақы бойынша, егер осындайды Ұйым ұсынса).

Осы тармақшаны қолдану мақсатында қамтамасыз етуді бағалау кезінде қамтамасыз ету құнына мынадай коэффициенттер қолданылады:

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтімділігі жоғары қамтамасыз етуге 1 коэффициент;

мыналар:

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резиденттерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктің резервтік аккредитивтері;

тиісті қаржы жылына арналған республикалық немесе жергілікті бюджеттерде инвестициялық қарыздар (кредиттер) бойынша борышкерлердің міндеттемелерін өтеу және қызмет көрсету үшін көзделген мүліктер;

төлем қабілеттілігі бар (қаржы жағдайы тұрақты) заңды тұлғалардан кепілдік берілген төлемдер бойынша түсетін ақша;

Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері;

Standard & Poor's агенттігі немесе осыған ұқсас Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктері берген «BB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының резиденттері емес-ұйымдары шығарған бағалы қағаздар;

Standard & Poor's агенттігі немесе осыған ұқсас Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктері берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының резиденттері емес-ұйымдары шығарған бағалы қағаздар түрінде қамтамасыз етуге 0,9 коэффициент; мыналар:

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктің резервтік аккредитивтері;

мүлік, оның ішінде бизнес-жоспарға сәйкес келешекте түсетін мүлік; қаржы жылына сәйкес республикалық немесе жергілікті бюджеттердегі инвестициялық қарыздар (кредиттер) бойынша борышкердің міндеттемелерін өтеу және қамтамасыз ету үшін көзделген ақша;

төлем қабілеттілігі бар (қаржы жағдайы тұрақты) заңды тұлғалардан кепілдік берілген төлемдер бойынша түсетін ақша;

Standard & Poor's агенттігі берген «B» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері түрінде қамтамасыз етуге 0,8 коэффициент;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ресімделген жылжымайтын мүлік түрінде қамтамасыз етудің нарықтық құнына 0,7 коэффициент;

м ы н а л а р :

қарыз алушының дебиторлық берешегі;
қарыз алушының және/немесе кепілзат берушінің жылжымалы мүлкі;
айналымдағы тауарлар түрінде қамтамасыз етуге 0,6 коэффициент;

5) қамтамасыз етүсіз – жиынтығы актив бойынша қарыз алушының кемінде 50 процент міндеттемелерін жабатын қамтамасыз ету (негізгі борыш және бірінші тоқсан ішінде қарызды (кредитті) пайдаланғаны үшін сыйақы алуға қажетті, сондай-ақ жеңілдік берілген кезең үшін сыйақы бойынша, егер осындайды Ұйым ұсынса).

Осы тармақшаны қолдану мақсатында қамтамасыз етуді бағалау кезінде қамтамасыз ету құнына мынадай коэффициенттер қолданылады:

осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтімділігі жоғары қамтамасыз етуге 1 к о э ф ф и ц и е н т ;

м ы н а л а р :

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктің резервтік аккредитивтері;

тиісті қаржы жылына арналған республикалық немесе жергілікті бюджеттерде инвестициялық қарыздар (кредиттер) бойынша борышкерлердің міндеттемелерін өтеу және қызмет көрсету үшін көзделген мүлік;

төлем қаблеттілігі бар (қаржы жағдайы тұрақты) заңды тұлғалардан кепілдік берілген төлемдер бойынша түсетін ақша;

Standard & Poor's агенттігі берген «B+» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының с а қ т а н д ы р у п о л и с т е р і ;

Standard & Poor's агенттігі немесе осыған ұқсас Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктері берген «BB+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі бар Қазақстан Республикасының резиденттері емес-ұйымдары шығарған бағалы қ а ғ а з д а р ;

Standard & Poor's агенттігі немесе осыған ұқсас Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктері берген «B+» тобынан төмен емес борыштық рейтингі бар

Қазақстан Республикасының резиденттері емес-ұйымдары шығарған бағалы қағаздар түрінде қамтамасыз етуге 0,9 коэффициент;
м ы н а л а р :

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «BB-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

заңды тұлғалардың - Қазақстан Республикасы резидент еместерінің, оның ішінде Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар резидент емес банктердің кепілдіктері (кепілдемелері);

Standard & Poor's агенттігі берген «B-» тобынан төмен емес борыштық рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар банктің резервтік аккредитивтері;

мүлік, оның ішінде бизнес-жоспарға сәйкес келешекте түсетін мүлік; қаржы жылына сәйкес республикалық немесе жергілікті бюджеттердегі инвестициялық қарыздар (кредиттер) бойынша борышкердің міндеттемелерін өтеу және қамтамасыз ету үшін көзделген ақша;

төлем қаблеттілігі бар (қаржы жағдайы тұрақты) заңды тұлғалардан кепілдік берілген төлемдер бойынша түсетін ақша;

Standard & Poor's агенттігі берген «B» тобынан төмен емес қаржылық сенімділік рейтингі немесе Moody's Investors Service немесе Fitch рейтингтік агенттіктерінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының сақтандыру полистері түрінде қамтамасыз етуге 0,8 коэффициент;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ресімделген жылжымайтын мүлік түрінде қамтамасыз етудің нарықтық құнына 0,7 коэффициент;

м ы н а л а р :

қарыз алушының дебиторлық берешегі; қарыз алушының және/немесе кепілзат берушінің жылжымалы мүлкі; айналымдағы тауарлар түрінде қамтамасыз етуге 0,6 коэффициент.

84. Ұйымның қамтамасыз ету сапасы жүргізілген қамтамасыз ету мониторингі нәтижелері бойынша мыналарды қолдана отырып айқындалады:

жылжымайтын мүлік бойынша - Қазақстан Республикасының бағалау қызметі туралы заңнамасына сәйкес бағалаушы мен қарыз алушы және (немесе) кепілзат алушы арасында жасалған шарт бойынша жүргізілген бағалау жөніндегі есепте айқындалған жылжымайтын мүліктің нарықтық құны;

өзге қамтамасыз ету бойынша - Ұйымның ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес анықталған құны.

§ 2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен айқындалған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басымды салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) жіктеу өлшемдерін пайдалану ерекшелігі

85. Ұлттық басқарушы холдинг Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен айқындалған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басымды салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген қарыздарды (кредиттерді) жіктеген кезде осы Қағидаларға 2-қосымшаның 2, 3-кестелері пайдаланылады.

Қ а ғ и д а л а р ғ а
1-қосымша

Ұлттық басқарушы холдингтің, сондай-ақ негізгі қызмет түрі қарыз операцияларын жүзеге асыру немесе талап құқықтарын сатып алу болып табылатын және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) жүз проценті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі, заңды тұлғалар үшін активтер мен шартты міндеттемелерді (инвестициялық қарыздар (кредиттер) және олармен байланысты шарттық міндеттемелерді, сондай-ақ біртекті қарыздар (кредиттер) қосылған қарыздарды қоспағанда) жіктеу өлшемдері

1-кесте

№	Өлшемдер	Жіктеу санаты		Балдар
1.	Қаржылық жай-күйі			
1.1.		тұрақты		0
1.2.		қанағаттанарлық		+1
1.3.		тұрақсыз		+2
1.4.		нашар		+4
2.	Кешіктірілген өтеу мерзімінің болуы			
		кредит бойынша	салымдар (депозиттер), бағалы қағаздар және шартты міндеттемелер бойынша	дебиторлық берешек бойынша
2.1.		жіктелетін актив бойынша кешіктірілген төлемдердің болмауы		-1

2.2.		ағымдағы күнге дейін төлемдердің мерзімін өткізуі бар болған және төлемдерді төлеу мерзімі басталмаған қарыздар			0
2.3.		7-30 күн	7 күнге дейін	14 күнге дейін	+1.5
2.4.		31-60 күн	7 күннен 15 күнге дейін	14 күннен 30 күнге дейін	+2.5
2.5.		61-90 күн	15 күннен 30 күнге дейін	30 күннен 60 күнге дейін	+3.5
2.6.		90 күннен астам	30 күннен астам	60 күннен астам	+4.5
3.	Қамтамасыз ету сапасы				
3.1.		Сенімді			-3
3.2.		Жақсы			-2
3.3.		қанағаттанарлық			0
3.4.		қанағаттанғысыз			+1
3.5.		қамтамасыз етілмейді			+2
4.	Ұзарту				
4.1.		ұзартудың болмауы			0
4.2.		ұзартудың болуы			ұзартулар саны +1 балға көбейтіледі
5.	Қарыз алушыда (борышкерде) рейтингтің болуы				
5.1.		«А» және жоғары			-3
5.2.		Қазақстан Республикасының рейтингінен жоғары - «А»-ға дейін			-2
5.3.		Қазақстан Республикасының рейтингі деңгейінде			-1
5.4.		Қазақстан Республикасының рейтингінен төмен және рейтингі жоқ			0

Ұлттық басқарушы холдинг үшін (инвестициялық қарыздар (кредиттер) және оларға байланысты шартты міндеттемелерді, сондай-ақ біртекті қарыздар (кредиттер) қосылған қарыздарды, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен айқындалған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басымды салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген қарыздарды (кредиттерді) қоспағанда) активтер мен шартты міндеттемелерді жіктеу өлшемдері

2-кесте

№	Өлшемдер	Жіктеу санаты	Балдар
1.	Қаржылық жай-күйі		
1.1.		тұрақты	0

1.2.		қанағаттанарлық			+1
1.3.		тұрақсыз			+2
1.4.		нашар			+4
2.	Кешіктірілген өтеу мерзімінің болуы				
		кредит бойынша	салымдар (депозиттер), бағалы қағаздар және шартты міндеттемелер бойынша	дебиторлық берешек бойынша	
2.1.		жіктелетін актив бойынша кешіктірілген төлемдердің болмауы			-1
2.2.		ағымдағы күнге дейін төлемдердің мерзімін өткізуі бар болған және төлемдерді төлеу мерзімі басталмаған қарыздар			0
2.3.		7-30 күн	7 күнге дейін	14 күнге дейін	+1.5
2.4.		31-60 күн	7 күннен 15 күнге дейін	14 күннен 30 күнге дейін	+2.5
2.5.		61-90 күн	15 күннен 30 күнге дейін	30 күннен 60 күнге дейін	+3.5
2.6.		90 күннен астам	30 күннен астам	60 күннен астам	+4.5
3.	Қамтамасыз ету сапасы				
3.1.		Сенімді			-3
3.2.		Жақсы			-2
3.3.		қанағаттанарлық			0
3.4.		қанағаттанғысыз			+1
3.5.		қамтамасыз етілмейді			+2
4.	Қарыз алушыда (борышкерде) рейтингтің болуы				
4.1.		«А» және жоғары			-3
4.2.		Қазақстан Республикасының рейтингінен жоғары - «А»-ға дейін			-2
4.3.		Қазақстан Республикасының рейтингі деңгейінде			-1
4.4.		Қазақстан Республикасының рейтингінен төмен және рейтингі жоқ			0

Ұлттық басқарушы холдингтің Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен айқындалған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басымды салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген қарыздарды (кредиттерді) жіктеу өлшемдері

3-кесте

№	Өлшемдер	Жіктеу санаты	Балдар
1.	Қаржылық жай-күйі		

1.1.		жіктелетін актив бойынша кешіктірілген төлемдердің болмауы	-1
1.2.		ағымдағы күнге дейін төлемдердің мерзімін өткізуі бар болған және төлемдерді төлеу мерзімі басталмаған қарыздар	0
1.3.		30-60 күн	+1.5
1.4.		61-90 күн	+2.5
1.5.		91-120 күн	+3.5
1.6.		120 күннен астам	+4.5

Тиісті жіктеу санаттары үшін провизиялардың (резервтердің) қажетті көлемінің проценттік мәндерінің шкаласы

4-кесте

Активтің (шартты міндеттеменің, біртекті қарыздар (кредиттер) қоржынының) жіктелу санатын айқындауға арналған балл саны *	Активтің (шартты міндеттеменің, біртекті қарыздар (кредиттер) қоржынының) жіктелу санаты	Активтер (шартты міндеттемелер, біртекті қарыздар (кредиттер) қоржыны) бойынша провизиялар (негізгі борыш сомасының %) мөлшері
1-ге дейін (қоса алғанда)	Стандартты	
	Күмәнді:	
1-ден 2-ге дейін (қоса алғанда)	1-санат	5% - төлемдерді уақтылы және толық төлеген кезде
	2-санат	10% - төлемдерді кешіктірген және толық төлемеген кезде
2-ден 3-ке дейін (қоса алғанда)	3-санат	20% - төлемдерді уақтылы және толық төлеген кезде
	4-санат	25% - төлемдерді кешіктірген және толық төлемеген кезде
3-тен 4-ке дейін (қоса алғанда)	5-санат	50% - барлық жағдайда
4-тен 8-ге дейін (қоса алғанда)	6-санат	75% - барлық жағдайда
8-ден жоғары	Үмітсіз	100% - барлық жағдайда

*

Е с к е р т п е :

Агроөнеркәсіптік кешен саласындағы ұлттық басқарушы холдинг пен оның еншілес ұйымдарына баллдар саны әрқашан 0-ге тең.

Қ а ғ и д а л а р ғ а

2-қосымша

Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен айқындалған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске

асыратын заңды тұлғаларға берілген инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) қоспағанда, инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) жіктеу өлшемдері

1-кесте

№	Өлшемдер	Жіктеу санаты			Балдар
1.	Қаржылық жай-күйі				
1.1.		тұрақты			0
1.2.		қанағаттанарлық			+1
1.3.		тұрақсыз			+2
1.4.		нашар			+4
2.	Кешіктірілген өтеу мерзімінің болуы				
		кредит бойынша	салымдар (депозиттер), бағалы қағаздар және шартты міндеттемелер бойынша	дебиторлық берешек бойынша	
2.1.		жіктелетін актив бойынша кешіктірілген төлемдердің болмауы			-1
2.2.		ағымдағы күнге дейін төлемдердің мерзімін өткізуі бар болған және төлемдерді төлеу мерзімі басталмаған қарыздар			0
2.3.		7-30 күн	7 күнге дейін	14 күнге дейін	+1.5
2.4.		31-60 күн	7 күннен 15 күнге дейін	14 күннен 30 күнге дейін	+2.5
2.5.		61-90 күн	15 күннен 30 күнге дейін	30 күннен 60 күнге дейін	+3.5
2.6.		90 күннен астам	30 күннен астам	60 күннен астам	+4.5
3.	Қамтамасыз ету сапасы				
3.1.		Сенімді			-3
3.2.		Жақсы			-2
3.3.		қанағаттанарлық			0
3.4.		қанағаттанғысыз			+1
3.5.		қамтамасыз етілмейді			+2
4.	Қарыз алушыда (борышкерде) рейтингтің болуы				
4.1.		«А» және жоғары			-3
4.2.		Қазақстан Республикасының рейтингінен жоғары - «А»-ға дейін			-2
4.3.		Қазақстан Республикасының рейтингі деңгейінде			-1
4.4.		Қазақстан Республикасының рейтингінен төмен және рейтингі жоқ			0

Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен айқындалған және Қазақстан Республикасының экономикасын оның басым

салаларында жаңғырту мен әртараптандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес жобаларды іске асыратын заңды тұлғаларға берілген инвестициялық қарыздарды (кредиттерді) жіктеу өлшемдері

2-кесте

№	Өлшемдер	Жіктеу санаты	Балдар
1.	Кешіктірілген өтеу мерзімінің болуы		
1.1.		жіктелетін актив бойынша кешіктірілген төлемдердің болмауы	-1
1.2.		ағымдағы күнге дейін төлемдердің мерзімін өткізуі бар болған және төлемдерді төлеу мерзімі басталмаған қарыздар	0
1.3.		30-60 күн	+1.5
1.4.		61-90 күн	+2.5
1.5.		91-120 күн	+3.5
1.6.		120 күннен астам	+4.5

Тиісті жіктеу санаттары үшін провизиялардың (резервтердің) қажетті көлемінің проценттік мәндерінің шкаласы

3-кесте

Активтің (шартты міндеттеменің, біртекті қарыздар (кредиттер) қоржынының) жіктелу санатын айқындауға арналған балл саны*	Активтің (шартты міндеттеменің, біртекті қарыздар (кредиттер) қоржынының) жіктелу санаты	Активтер (шартты міндеттемелер, біртекті қарыздар (кредиттер) қоржыны) бойынша провизиялар (негізгі борыш сомасының %) мөлшері
1-ге дейін (қоса алғанда)	Стандартты Күмәнді:	
1-ден 2-ге дейін (қоса алғанда)	1-санат	5% - төлемдерді уақтылы және толық төлеген кезде
	2-санат	10% - төлемдерді кешіктірген және толық төлемеген кезде
2-ден 3-ке дейін (қоса алғанда)	3-санат	20% - төлемдерді уақтылы және толық төлеген кезде
	4-санат	25% - төлемдерді кешіктірген және толық төлемеген кезде
3-тен 4-ке дейін (қоса алғанда)	5-санат	50% - барлық жағдайда
4-тен 8-ге дейін (қоса алғанда)	6-санат	75% - барлық жағдайда
8-ден жоғары	Үмітсіз	100% - барлық жағдайда

* **Е с к е р т п е :**

Агроөнеркәсіптік кешен саласындағы ұлттық басқарушы холдинг пен оның еншілес ұйымдарына баллдар саны әрқашан 0-ге тең.

Қарыз алушының қаржылық жағдайын анықтау**1. Контрагент банктердің және басқа да қаржы институттарының қаржылық жағдайын анықтау өлшемдері**

1. Контрагент банктердің және басқа да қаржы институттарының қаржылық жағдайын бағалау кезінде «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес әзірленген Шоттардың жоспарына сәйкес бухгалтерлік есеп шоттарында операцияларды көрсету тәртібінде қаржылық есептіліктің төменде көрсетілген көрсеткіштері пайдаланылады:

1-кесте

Шоттың коды	Шоттың атауы
1000	Ақша
1050	Корреспонденттік шоттар
1100	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне қойылатын талаптар
1200	Әділ құн бойынша пайда немесе шығын арқылы есептелетін бағалы қағаздар
1250	Басқа банктерге орналастырылған күрделі қаржы
1300	Басқа банктерге берілген қарыздар
1306	Қарыздар бойынша басқа банктердің мерзімі өткен берешегі
1309	Қаржы лизингі бойынша басқа банктердің мерзімі өткен берешегі
1319	Басқа банктерге берілген (контрактивтік) қарыздар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)
1320	Банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар берген қарыздар және қаржы лизингі
1327	Банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар берген қарыздар бойынша мерзімі өткен берешек
1328	Банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар берген (контрактивтік) қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен берешек
1329	Банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар берілген (контрактивтік) қарыздар және қаржы лизингтері бойынша резервтер (провизиялар)
1400	Клиенттерге қойылатын талаптар
1409	Факторинг бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі
1421	Қаржы лизингі бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі
1423	Форфейтинг бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі
1424	Қарыздар бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі
1427	Сауда қызметін қаржыландыру операциялары бойынша мерзімі өткен берешек
1428	Қарыздар және қаржы лизингтері бойынша клиенттерге берілген (контрактивтік) резервтер (провизиялар)
1450	Сатуға қолда бар бағалы қағаздар

1458	Бағалы қағаздармен жасалатын «кері РЕПО» операциялары
1470	Капиталға және қоса реттелген борышқа инвестициялар
1475	Қоса реттелген борышқа инвестициялар (белсенді)
1476	Өзге инвестициялар (белсенді)
1480	Өтегенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар
1600	Тауарлық-материалдық қорлар
1650	Негізгі құралдар және материалдық емес активтер
1850	Өзге дебиторлар
1880	Секьюритилендірілген активтер
2010	Корреспонденттік шоттар
2020	Басқа банктер талап өткенге дейінгі салымдар
2030	Қазақстан Республикасының Үкіметінен алынған қарыздар
2040	Халықаралық қаржы ұйымдарынан алынған қарыздар
2050	Басқа банктерден және банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қарыздар
2110	Овернайт қарыздар
2120	Мерзімді салымдар
2200	Клиенттердің алдындағы міндеттемелер
2255	Бағалы қағаздармен жасалатын "РЕПО" операциялары
2300	Айналымға шығарылған бағалы қағаздар
2400	Қоса реттелген борыштар
2850	Өзге кредиторлар
3200	Жалпы банктік тәуекелдерге арналған резервтер (провизиялар)
3510	Резервтегі капитал (пассивті)
3580	Өткен жылдардың бөлінбеген таза пайдасы (жабылмаған шығыны) (пассивті)
3599	Бөлінбеген таза пайда (жабылмаған шығын) (пассивті)
4050	Корреспонденттік шоттар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4100	Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне орналастырылған салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4200	Бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4250	Басқа банктерде орналастырылған салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4300	Басқа банктерде берген қарыздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4320	Банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарға берілген немесе банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қарыздар және қаржы лизингі бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4400	Клиенттерге қойылатын талаптар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4450	Өзге бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4465	Бағалы қағаздармен жасалған «кері РЕПО» операциялары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4475	Қоса реттелетін борышқа инвестициялар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4476	Өзге инвестициялар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
4480	Өтегенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер
5020	Корреспонденттік шоттар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар

5030	Қазақстан Республикасының Үкіметінен және жергілікті атқарушы органдарынан алынған қарыздар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5040	Халықаралық қаржы ұйымдарынан алынған қарыздар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5050	Басқа банктерден алынған қарыздар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5060	Банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қарыздар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5090	Сыйақы төлеуге байланысты басқа шығыстар
5110	Овернайт қарыздар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5120	Басқа банктердің салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5150	Филиалдармен есеп айырысулар бойынша шығыстар
5200	Клиенттердің талаптары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5250	Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциялары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5300	Бағалы қағаздар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5400	Қоса реттелген борыш бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар
5451	Басқа банктерге орналастырылған салымдар бойынша резервтерге (провизияларға) арналған қаражат бөлу
5452	Басқа банктерге ұсынылған қарыздар мен қаржы лизингі бойынша резервтерге (провизияларға) арналған қаражат бөлу
5455	Клиенттерге ұсынылған қарыздар мен қаржы лизингі бойынша резервтерге (провизияларға) арналған қаражат бөлу
5464	Бағалы қағаздар бойынша резервтерге (провизияларға) арналған қаражат бөлу
5466	Банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарға ұсынылған қарыздар мен қаржы лизингі бойынша резервтерге (провизияларға) арналған қаражат бөлу
6005	Шығарылған өтелмеген аккредитивтер бойынша ықтимал талаптар (белсенді)
6010	Расталған өтелмеген аккредитивтер бойынша ықтимал талаптар (белсенді)
6055	Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша ықтимал талаптар (белсенді)

2. Қаржылық жағдайды анықтау үшін мынадай көрсеткіштер пайдаланылады:

1) «Имобилизацияланған қаражат» (ИК) - 1850, 1306, 1309, 1327, 1328, 1409, 1421, 1423, 1424, 1427, 1600, 1650 шоттары және 2850 шоты сомасының айырмасы ретінде анықталады (ИҚ = 1850 + 1306 + 1309 + 1327 + 1328 + 1409 + 1421 + 1423 + 1424 + 1427 + 1600 + 1650 - 2850);

2) «Меншікті капитал-брутто» (МКБ) - «Меншікті капитал» және «Имобилизацияланған қаражат» көрсеткіштерінің айырмасы ретінде анықталады;

3) «Кіріс активтері» (КА) - 1000, 1050, 1100, 1200, 1250, 1300, 1400, 1450, 1470 шоттарының сомасы ретінде анықталады (КА = 1000 + 1050 + 1100 + 1200 + 1250 + 1300 + 1400 + 1450 + 1470);

4) «Кредиттер брутто» (КБ) - 1300, 1319, 1320, 1329, 1400, 1428, 6005, 6010, 6055 шоттарының сомасы ретінде анықталады (КБ = 1300 + 1319 + 1320 + 1329 + 1400 + 1428 + 6005 + 6010 + 6055);

5) «Мерзімі өткен кредитте» (МК) - 1306, 1309, 1327, 1328, 1409, 1421, 1423, 1424, 1427 шоттарының сомасы ретінде анықталады (МК = 1306 + 1309 + 1327 + 1328 + 1409 + 1421 + 1423 + 1424 + 1427);

6) «Таза проценттік кіріс» - «резервтерге арналған шығыстар» (ТПК-РШ) - 4050, 4100, 4200, 4250, 4300, 4320, 4400, 4450, 4465, 4475, 4476, 4480 шоттарының сомасы және 5020, 5030, 5040, 5050, 5060, 5090, 5110, 5120, 5150, 5200, 5250, 5300, 5400, 5451, 5452, 5455, 5464, 5466 шоттарының сомасы айырма ретінде анықталады ((ТПК-РШ) = (4050 + 4100 + 4200 + 4250 + 4300 + 4320 + 4400 + 4450 + 4465 + 4475 + 4476 + 4480) - (5020 + 5030 + 5040 + 5050 + 5060 + 5090 + 5110 + 5120 + 5150 + 5200 + 5250 + 5300 + 5400 + 5451 + 5452 + 5455 + 5464 + 5466));

7) «Проценттік кіріс әкелетін активтер» (ПКА) - 1050, 1100, 1200, 1250, 1300, 1320, 1400, 1450, 1458, 1475, 1476, 1480, 1880 шоттарының сомасы ретінде анықталады (ПКА = 1050 + 1100 + 1200 + 1250 + 1300 + 1320 + 1400 + 1450 + 1458 + 1475 + 1476 + 1480 + 1880);

8) «Таза пайда» + «Резервтер» + «Резервтік қор» (ТРР) - 3599, 1319, 1329, 1428, 3200, 3510, 3580 шоттарының сомасы ретінде анықталады (ТРР = 3599 + 1319 + 1329 + 1428 + 3200 + 3510 + 3580);

9) «Проценттік кірістер» (ПК) - 4050, 4100, 4200, 4250, 4300, 4320, 4400, 4450, 4465, 4475, 4476, 4480 шоттарының сомасы ретінде анықталады (ПК = 4050 + 4100 + 4200 + 4250 + 4300 + 4320 + 4400 + 4450 + 4465 + 4475 + 4476 + 4480);

10) «Проценттік шығыстар» (ПШ) - 5020, 5030, 5040, 5050, 5060, 5090, 5110, 5120, 5150, 5200, 5250, 5300, 5400 шоттарының сомасы ретінде анықталады (ПШ = 5020 + 5030 + 5040 + 5050 + 5060 + 5090 + 5110 + 5120 + 5150 + 5200 + 5250 + 5300 + 5400);

11) «Проценттік міндеттемелер» (ПМ) - 2010, 2020, 2030, 2040, 2050, 2110, 2120, 2200, 2255, 2300, 2400 шоттарының сомасы ретінде анықталады (ПМ = 2010 + 2020 + 2030 + 2040 + 2050 + 2110 + 2120 + 2200 + 2255 + 2300 + 2400);

12) «Кредиттер бойынша кіріс» (КК) - 4300, 4320, 4400 шоттарының сомасы ретінде анықталады (КК = 4300 + 4320 + 4400);

13) «Кредиттер бойынша провизияларға арналған шығыстар» (КПШ) - 5452 және 5455 шоттарының сомасы ретінде анықталады (КПШ = 5452 + 5455);

14) «Қалыптасқан провизиялар» (ҚП) - 1319, 1329, 1428 шоттарының сомасы ретінде анықталады (ҚП = 1319 + 1329 + 1428);

3. Қаржылық жағдайды анықтау үшін осы құжаттың 2-кестесінің 1-бағанында көрсетілген әрбір көрсеткіш бойынша қорытынды балдар есептеледі. Көрсеткіштің қорытынды балы 3-бағандағы нормативтерге сәйкестікке байланысты 4-бағаннан тиісті балл беріледі.

2-кесте

Көрсеткіштің атауы	Есептеу тәртібі	Көрсеткіш нормативтері	Тиісті балл
1	2	3	4
		0-10%	0
		10-30%	5

Капитал имобилизацисы коэффициенті	имобилизацияланған қаражат / меншікті капитал – брутто	30%-тен артық немесе теріс мәні	10
Автономия коэффициенті	меншікті капитал – нетто/ міндеттемелер	13%-тен артық	0
		6%-13%	5
		6%-тен кем	10
Маневрлеу коэффициенті	меншікті капитал – нетто/ меншікті капитал – брутто	90%-тен артық	0
		70%-90%	5
		70%-тен кем немесе егер екеуі де теріс мәнді болса	10
Капиталдың мультипликаторы	активтер / меншікті капитал	700%-тен кем	0
		700%-900%	5
		900%-тен артық немесе теріс мәнді болса	10
Жиынтық активтердегі кірістік активтердің үлес салмағы	кіріс активтері / активтер	80%-тен артық	0
		80%-тен-40%-ке дейін	5
		40%-тен кем	10
Жиынтық активтердегі кассалық қаражаттың үлес салмағы	касса / активтер	3%-тен артық	0
Кредит – брутто (клиенттерге кредиттер, БАК, теңгерімнен тыс талаптар) мен жиынтық активтер қатынасы	кредиттер - брутто (БАК және теңгерімнен тысты қоса алғанда) / активтер	100%-тен кем	0
		100%-130%	5
		130%-тен артық	10
Кредиттік қоржындағы мерзімі өткен және шектелген берешектің үлесі	мерзімі өткен кредиттер/ кредиттер – брутто	5%-тен кем	0
		5%-15%	5
		15%-тен артық	10
Кредит тәуекелі коэффициенті	кредиттер – брутто - қалыптасқан провизиялар / кредиттер – брутто	85%-тен артық	0
		60%-85%	5
		60%-тен кем	10
Тәуекелге түзетілген таза проценттік маржа	таза проценттік кіріс - резервтерге арналған шығыстар / проценттік кіріс әкелетін активтер	2%-тен артық	0
		0,5%-2%	5
		0,5%-тен кем	10
Тәуекелден қорғалу коэффициенті	таза пайда + резервтер + резервтік қор / кіріс активтері	20%-тен артық	0
		11%-20%	5
		11%-тен кем	10
ROA активтеріне қайтару	таза пайда / активтер	3%-тен артық	0
		1%-3%	5
		1%-тен кем	10
ROA меншікті капиталына қайтару	таза пайда / меншікті капитал	18%-тен артық	0
		6%-18%	5

		6%-тен кем немесе егер екеуі де теріс мәнді болса	10
Таза проценттік маржа	таза проценттік кіріс / проценттік кіріс әкелетін активтер	6%-тен артық	0
		3%-6%	5
		3%-тен артық	10
Проценттік спред	(проценттік кірістер/проценттік кіріс әкелетін активтер) - (проценттік шығыстар/проценттік міндеттемелер)	6%-тен артық	0
		4%-6%	5
		4%-тен кем	10
Кредиттер бойынша провизияларға арналған шығыстарға қатысты кредиттер бойынша кірістің ара қатынасы	кредиттік кіріс / кредиттік провизияларға шығыстар	35%-тен кем	0
		35%-55%	5
		55%-тен артық	10
Левередж	міндеттемелер / меншікті капитал – нетто	600%-тен кем	0
		600%-810%	5
		810%-тен артық немесе теріс мәні	10
Депозиттердің кредиттерге арақатынасы	депозиттер / кредиттер	80%-тен артық	0
		60%-80%	5
		60%-тен кем	10

4. Қаржылық жағдайды анықтау үшін барлық көрсеткіштер бойынша қорытынды балдар жинақтайды және алынған нәтиже құжаттың 3-кестесіне сәйкес қаржылық жағдайының жіктелуін анықтайды. Егер қорытынды балдар сомасы кемінде 75 балды құраса - контрагент-банктің жағдайы «Тұрақты» болып жіктеледі, 76-ден 130-ге дейінгі балдар - жағдайы «Қанағаттанарлық», 131-ден 154-қа дейінгі балдар - жағдайы «Тұрақты емес», 154-тан артық балдар - жағдайы «Нашар».

3-кесте

Жағдайы	Қорытынды балы
Тұрақты	<75
Қанағаттанарлық	76-130
Тұрақты емес	131-154
Нашар	>=155

5. Егер контрагент банктің рейтингі Қазақстан Республикасының егемен рейтингіне тең немесе жоғары болған жағдайда, онда жағдай «Тұрақты» деп саналады.

2. Корпоративтік контрагенттердің қаржылық жағдайын жіктеу өлшемдері

6. Корпоративтік контрагенттердің қаржылық жағдайы төменде келтірілген кестеге сәйкес есептеледі. 1-бағанда көрсетілген әрбір көрсеткіш 2-бағаннан шығатын есеп айырысу тәртібіне сәйкес есептеледі және одан әрі оған 3-бағанға сәйкес тиісті балды иеленеді:

4-кесте

Қаржылық көрсеткіштер	Есеп айырысу тәртібі	Көрсеткіш нормативтері	Тиісті балл	Салмақтылық коэффициенті	Қорытынды балл
1	2	3	4	5	6
1. Ағымдағы өтімділік коэффициенті	Ағымдағы активтер / Ағымдағы міндеттемелер	>=80%	0	2	
		50-80%	5		
		<50%	10		
2. Мерзімді өтімділік коэффициенті	Өтімді активтер / Ағымдағы міндеттемелер	>=65%	0	2	
		20-65%	5		
		<20%	10		
3. Қаржылық тұтқа	Қарыздық қаражат / Меншікті капитал	<=67%	0	4	
		67-233%	5		
		>233%	10		
4. Автономия коэффициенті	Қарыздық қаражат / Активтердің барлығы	<=40%	0	4	
		40-70%	5		
		>70%	10		
5. Сатудың рентабельділігі, %	Таза пайда / Түсім	>=14%	0	3	
		7-14%	5		
		<7%	10		
6. Меншікті капиталдың рентабельділігі (КОЕ), %	Таза пайда / Меншікті капитал	>=12%	0	3	
		5-12%	5		
		<5%	10		
7. Бір жыл ішіндегі активтердің динамикасы	Жыл соңындағы активтер (кезең) / жыл басындағы активтер (кезең)	>15%	0	2	
		5-15%	5		
		<5%	10		
8. Бір жыл ішіндегі таза пайда серпіні	Ағымдағы жыл ішіндегі таза пайда (кезең) / өткен жыл ішіндегі таза пайда (кезең)	>=10%	0	2	
		0-10%	5		
		<0%	10		
9. Бір жыл ішінде операциялық қызметтен түскен ақшаның түсу серпіні	Ағымдағы жыл ішінде операциялық қызметтен түскен ақша түсімдерінің сомасы (кезең) / операциялық қызметтен түскен ақша түсімдерінің сомасы (кезең)	>=10%	0	3	
		0-10%	5		
		<0%	10		

7. Көрсеткіштерден әрқайсысы бойынша алынған балдарды (6 бағана) жинақтайды және алынған нәтиже осы құжаттың 5-кестесіне сәйкес қаржылық жағдайының жіктелуін анықтайды. Егер балдар сомасы кемінде 130 балды құраса, контрагент-банктің жағдайы «Тұрақты», 135-тен 175 балға дейін - «Қанағаттанарлық»

жағдай, 180-нан 200 балға дейін - «Тұрақты емес» жағдай, 205-нан артық балға - «Нашар» жағдай болып жіктеледі.

5-кесте

Жағдайы	Қорытынды балы
Тұрақты	<130
Қанағаттанарлық	135-175
Тұрақты емес	180-200
Нашар	>205

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК